

# Informatienota

Datum vergadering	: 11 juni 2024
Registratienummer	: GZDGWB/
Informatienummer	: IN067
Portefeuillehouder	: Jacoline Hartman
Bijlage(n)	: 1. Rapport Implementatie V-taken (Hiemstra & De Vries, 2023) 2. Advies OR west Betuwe terughalen V-taken bouw (2024) 3. Impactanalyse ICT (BVOWB, 2024) 4. Rapport VTH-taken bouw (KokxDeVoogd, 2020) 5. Rapport organisatorische gevolgen VTH-taken (Deloitte, 2019)
Onderwerp	: Koers VTH-project

## Onderwerp

Bijsturen koers VTH-project: Focus op en regie over het verbeteren van de dienstverlening VTH.

## Kennisnemen van

1. Kennis te nemen van het feit dat definitieve besluitvorming op het terughalen van vergunningtaken in september 2024 niet uitvoerbaar is, waardoor de taken niet per 1-1-2026 kunnen worden overgeheveld.
2. Kennis te nemen van het voornemen van het college om focus te leggen op en regie te nemen over de verbetering van de dienstverlening VTH en dit zo spoedig mogelijk te realiseren in gezamenlijkheid met de Omgevingsdienst Rivierland (ODR).
3. Kennis te nemen van het voornemen van het college om, gelet op voortschrijdend inzicht en gewijzigde omstandigheden, de vergunningtaken vooralsnog bij de Omgevingsdienst Rivierland (ODR) te laten. Tot de gewijzigde omstandigheden worden gerekend de verslechterde overheidsfinanciën en aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. Onderzoek naar de implementatie van vergunningtaken heeft geleid tot het voortschrijdend inzicht, dat het sec terughalen van de taken niet de gedachte en gewenste verbetering in de dienstverlening oplevert zonder het doorvoeren van aanvullende maatregelen en forse investeringen.

## Inleiding

Met de intentie om de dienstverlening te verbeteren heeft de raad in 2020 besloten de bouwvergunningtaken terug te halen van de Omgevingsdienst Rivierland (ODR). Conform het uitvoeringsprogramma 2022-2026 zouden binnen deze bestuursperiode de vergunningtaken terug gehaald zijn naar de gemeente. En tevens onderzoek zijn afgerond naar nut en noodzaak om ook toezicht- en handhavingstaken in eigen organisatie te realiseren. Begin 2023 is een bestuurlijke planning gepresenteerd conform het uitvoeringsprogramma. Sindsdien is onderzoek uitgevoerd naar:

- *De consequenties en inhoudelijke kaders voor implementatie van vergunningtaken.*  
Op 6 februari 2024 is de raad meegenomen in de conclusies uit het rapport Implementatie vergunningtaken, uitgevoerd door Hiemstra & De Vries (zie bijlage 1).
- De Ondernemingsraad (OR) heeft op basis van dit rapport negatief advies uitgebracht op het terughalen van vergunningtaken (zie bijlage 2).
- *De doorlooptijd, kosten en risico's van de aanschaf en implementatie van ICT.*  
Dit is uitgewerkt in een impactanalyse ICT (zie bijlage 3).
- *Het nut en noodzaak van het terughalen van toezicht- en handhavingstaken.*  
Op 7 mei 2024 en via een informatienota voorafgaand is de raad meegenomen in de belangrijkste conclusies uit het rapport Positionering toezicht- en handhavingstaken, uitgevoerd door Hiemstra & De Vries.

Door het voorgenomen besluit in 2020 om vergunningtaken terug te halen, is het verbeteren van de dienstverlening op een lager pitje komen te staan. Vanwege de tijdelijkheid dat taken bij de ODR blijven en het terughalen van de taken tot een reorganisatie leidt, zijn (grote) investeringen in de dienstverlening van de gemeente en van de ODR achterwege gebleven. Sinds het besluit in 2020 is er ook sprake van een bestuurswisseling (nieuwe termijn per 2022) met een nieuw coalitieakkoord en college uitvoeringsprogramma. Hierin ligt de focus op het terughalen van de taken zonder opdracht voor een bredere verkenning.

Alle bovengenoemde onderzoeken en adviezen, en ook veranderende wetgeving en kabinetsbeleid leiden tot onderstaand voortschrijdend inzicht en gewijzigde omstandigheden ten opzichte van 2020.

- a. Sec het terughalen van de taken leidt niet tot de gedachte en gewenste verbetering van onze dienstverlening. De ruimte voor verbetering zit voornamelijk in regievoering, beleid, mandatering, informatievoorziening en klantcontact. Dit staat los van de positionering van de taken.
- b. Taakoverheveling en vergunningtaken zelf uitvoeren vormt een bedreiging voor de dienstverlening door de reorganisatie, de arbeidsmarkt en afwezigheid van een technische oplossing voor de samenwerking met en dataoverdracht van de ODR naar de gemeente. Bovendien verslechtert de bestuurlijke positie van West Betuwe in (regionale) bestuurlijke samenwerkingen.
- c. De recent ingevoerde Omgevingswet en instrumenten van deze wet (omgevingsplan en omgevingstafel) bieden mogelijkheden voor verbetering van de dienstverlening en samenwerking met de ODR. De kwaliteitswinst is hoger en investering veel lager dan bij taakoverheveling.
- d. Taakoverheveling en zelf uitvoeren leidt tot incidentele en structurele organisatorische consequenties, terwijl er juist behoefte is aan stabiliteit in de organisatie. De OR van West Betuwe adviseert negatief op vergunningtaken terughalen en pleit voor stabiliteit in de organisatie.
- e. Taakoverheveling en -uitvoering vraagt om forse incidentele en structurele investeringen, waarvoor nog geen dekking is. Taken terughalen gaat ten koste van dienstverlening op andere taakvelden.
- f. Landelijk is aangegeven dat er de komende jaren sprake is van verminderde financiële ruimte en een blijvende krapte op de arbeidsmarkt. Vanaf 2025 noodzaakt nieuw kabinetsbeleid tot bezuinigen en met de recent ingevoerde Wet kwaliteitsborging (Wkb) nemen de legesinkomsten juist af.

Op basis van bovenstaand voortschrijdend inzicht en de gewijzigde omstandigheden ten opzichte van 2020 is het college voornemens de verbetering van de dienstverlening VTH de hoogste prioriteit te geven, dit in gezamenlijkheid met de ODR te realiseren en de vergunningtaken vooralsnog bij de ODR te laten. Het college heeft moeten vaststellen dat onder de huidige omstandigheden (financiële situatie en arbeidsmarkt zijn gewijzigd ten opzichte van 2020) het terughalen van de vergunningtaken onverstandig is, en volgens onderzoek ook niet tot de gedachte en gewenste verbetering zal en kan leiden, ongeacht het moment waarop dit gebeurt.

We spreken expliciet over 'vooralsnog' de vergunningtaken bij de ODR laten. Momenteel is de dienstverlening niet op het gewenste niveau. Door de focus te leggen op het verbeteren van de dienstverlening en hier regie op te nemen, willen we zorgen we dat we dit niveau wel gaan bereiken. Het verbeteren van de dienstverlening vraagt zaken anders te organiseren en uit te voeren bij zowel de ODR als bij de gemeente, in de onderlinge samenwerking en regie hierop vanuit de gemeente. Ook de aansluiting met de andere adviserende organen (Waterschap, Provincie en Veiligheidsregio) zal hierin worden meegenomen. Wij kiezen er voor uw raad eerst de resultaten van de verbeterde dienstverlening te laten zien, alvorens een voorstel te doen op het terughalen van de vergunningtaken of het intrekken van het genomen besluit in 2020.

### **Kernboodschap**

1. Definitieve besluitvorming op het terughalen van vergunningtaken in september 2024 is niet uitvoerbaar, waardoor de taken niet per 1-1-2026 kunnen worden overgeheveld.

Definitieve besluitvorming op het terughalen van vergunningtaken in september 2024 is niet uitvoerbaar. De stukken voor besluitvorming dienden uiterlijk 7 mei te worden aangeleverd bij het college. Het college beschikte op dat moment nog niet over alle relevante informatie om een definitief besluit te kunnen nemen. Zo wordt de Perspectiefnota met daarin het financieel meerjarenperspectief op 9 juli aan uw raad gepresenteerd.

Dit betekent, dat de taken niet per 1-1-2026 kunnen worden overgeheveld. Elk kalenderjaar in oktober is het uiterlijke point of no return (opzegbrief aan het Algemeen Bestuur van de ODR), en geeft de gemeente de mogelijkheid om na een volledig kalender daaropvolgend per 1 januari uit te treden. In september 2024 neemt het college een standpunt in ten aanzien van de voortgang van VTH-project.

2. De focus te leggen op en regie te nemen over de verbetering van de dienstverlening VTH.

De insteek op het terughalen van de vergunningtaken is verbetering van de dienstverlening op de VTH-taken. Dit dient zo spoedig mogelijk te worden gerealiseerd in gezamenlijkheid met de ODR, en aan te sluiten bij de gedachte en gewenste beleving en eisen vanuit de gemeente West Betuwe. De gemeente heeft het gewenste kwaliteitsniveau van dienstverlening echter nog niet vastgesteld.

Afspraken met de ODR over dienstverlening 'dichtbij en op maat' zijn (nog) niet goed of onvoldoende van de grond gekomen. Mede door de insteek van de gemeente in 2020 om de vergunningtaken terug te halen, zijn werkafspraken en (grote) investeringen in de wacht gezet. De OR van de gemeente West Betuwe pleit in haar advies (bijlage 2) voor het verbeteren van de dienstverlening op een alternatieve en veel minder kostbare wijze dan bij terughalen van de taken het geval is.

Het college is voornemens om prioriteit te geven aan het verbeteren van de dienstverlening VTH en dit zo snel als mogelijk in gezamenlijkheid met de ODR te realiseren vanuit de overtuiging dat dit in lijn is met de bedoelingen van de raad. Het verbeteren van de dienstverlening vraagt zaken anders te organiseren en uit te voeren bij zowel de ODR, als bij de gemeente, en in de onderlinge samenwerking en regie hierop vanuit de gemeente. Ook de aansluiting met de andere adviserende organen (Waterschap, Provincie en Veiligheidsregio) moeten we hierin meenemen. Zoals hiervoor toegelicht is valt 100% tevredenheid niet te verwachten. Wel kunnen we in onze dienstverleningsafspraken duidelijker aangeven wat we willen bereiken, wat daarvoor nodig is, en wat dat moet of mag kosten.

Verbetermaatregelen zijn nodig op het gebied van o.a. werkafspraken, klantcontact, informatievoorziening, beleidsruimte en regievoering worden genomen. Onderstaand is in vijf stappen uiteengezet wat we gedeeltelijk al doen, we nog meer gaan doen en hoe we dat (gaan) doen:

Stap 1: We brengen de verbetermaatregelen in beeld en zorgen dat ze aansluiten op en een nadere uitwerking zijn van het organisatie brede dienstverleningsprogramma (in ontwikkeling) specifiek voor VTH-dienstverlening.

Het college heeft hiervoor een aantal uitgangspunten meegegeven:

- We evalueren het huidige (ruimtelijk) beleid en passen dit waar nodig, wenselijk en mogelijk aan om eventuele regeldruk te verminderen.
- We richten de processen beter in en houden daar de regie op.
- We monitoren en evalueren periodiek en voortschrijdend om te controleren en bevorderen dat verbetering blijvend wordt bereikt en geborgd.
- We sturen proactief bij wanneer monitoring en evaluatie laten zien dat dit nodig is.
- We zorgen voor voldoende achtervang en daarmee continuïteit in dienstverlening daar waar we nu kwetsbaar zijn.

Input voor de verbetermaatregelen halen we uit de in 2020 gemaakte afspraken die zijn opgenomen in de rapportage van KokxDeVoogd (zie bijlage 4). Samen met de programmaleider Dienstverlening, andere afdelingen van de gemeente en de ODR bekijken we welke maatregelen nog actueel zijn, welke reeds zijn geïmplementeerd, welke niet en waarom wel of niet. Deze maatregelen vullen we aan met de aanbevelingen uit onderzoek implementatie vergunningentaken van Hiemstra & De Vries uit 2023 (zie bijlage 1, hoofdstuk 5).

Stap 2: Alle nodige en gewenste maatregelen categoriseren we in urgent, uitvoerbaar op korte termijn en uitvoerbaar op de lange termijn. Laaghangend fruit en urgente maatregelen pakken we voortvarend op. Zo hebben we per 1 januari 2024 de mandaatregeling met de ODR verruimd voor het uitvoeren van de bouwtaken namens de gemeente. Ook zijn we druk bezig met het in kaart brengen van eventuele regeldruk in West Betuwe. Op 4 juni wordt uw raad hierover geïnformeerd tijdens de beeldvormende vergadering.

Stap 3: We bepalen welke maatregelen kostenneutraal geïmplementeerd kunnen worden en voor welke aanvullend budget is vereist.

Stap 4: We maken een onderverdeling in welke maatregelen 'binnen West Betuwe', 'samen met ODR' en 'binnen ODR' moeten worden doorgevoerd.

De regie op het doorvoeren, monitoren van het effect van deze maatregelen en eventueel bijsturen valt onder het team Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen onder leiding van de Kwartiermaker inrichten VTH, en in samenwerking met de programmaleider Dienstverlening, andere gemeenteafdelingen en de ODR.

Stap 5: We doen een voorstel voor monitoring, evaluatie en escalatie.

Dit gaat vooral om hoe, wie, wat en wanneer. Wie is verantwoordelijk voor welke maatregelen en hoe zorgen we ervoor dat ze daadwerkelijk worden ingevoerd en nageleefd? Dat vraagt enerzijds om continue monitoring en evaluatie op de juiste onderdelen en anderzijds om de mogelijkheid tot blijvend verbeteren en zo nodig escaleren, wanneer blijkt dat het invoeren en naleven van de maatregelen niet lukt of past in het door ons gewenste dienstverleningsniveau. Het is daarbij van belang om zo concreet mogelijk te benoemen wie welke verantwoordelijkheid draagt. De regierol ligt weliswaar in het team Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen, uiteindelijk draagt elk betrokken team (onder verantwoordelijkheid van de teamleider) eigenaarschap voor haar eigen aandeel in de dienstverlening van de gemeente West Betuwe.

3. Voortschrijdend inzicht en gewijzigde omstandigheden ten opzichte van 2020, waardoor het college voornemens is de vergunningtaken vooralsnog bij de ODR te laten.

Het college is voornemens de vergunningtaken vooralsnog bij de ODR te laten. Er zijn meerdere redenen die hiertoe hebben geleid. De situatie van de gemeente is sterk veranderd ten opzichte van het moment in 2020 toen het besluit om vergunningtaken terug te halen is genomen.

- a. Sec het terughalen van de taken leidt niet tot de gedachte en gewenste verbetering van onze dienstverlening. De ruimte voor verbetering zit voornamelijk in regievoering, beleid, mandatering, informatievoorziening en klantcontact. Dit staat los van de positionering van de taken.

De ODR geeft namens de gemeente uitvoering aan wat wij van ze vragen en moet dat goed doen. Om dat te kunnen doen moet de gemeente wel zorgen voor goede kaders, middelen en regievoering. De ODR monitort continue de tevredenheid van aanvragers over de dienstverlening VTH vanuit de ODR. Op 1 januari 2024 telde de gemeente West Betuwe 52.947 inwoners. In 2023 zijn er ca. 800 aanvragen binnengekomen bij de ODR, waarvan 554 vergunningaanvragen. Daarvan is 77% tevreden over de dienstverlening. Gezegd moet worden, dat we realistisch moeten kijken naar wat redelijkerwijs haalbaar. Gelet op de aard van de taken en rol die de gemeente (en namens haar de ODR) heeft, is een 100% tevredenheid niet te verwachten. Via beleidsregels moet gemeente zorgen voor de juiste balans tussen het individuele belang van de aanvrager, de belangen van de omgeving van de aanvraag (directe burens en overige belanghebbenden) en maatschappij ten behoeve van een leefbare, gezonde en veilige leefomgeving. Daarom kan niet alles vergund worden. Vergunningverleners voeren hun taken uit (voorwaarden stellen) op basis van vastgesteld beleid, wet- en regelgeving. Waar kan is het antwoord 'ja, mits', maar soms kan het antwoord niet anders dan 'nee' zijn. Een afwijzing geeft nu eenmaal vaker aanleiding tot ontevredenheid en dit uiten, dan bij verlening het geval is.

Uit de monitoring van de ODR blijkt ontevredenheid van aanvragers voornamelijk te zitten in klantcontact ('van het kastje naar de muur gestuurd worden' en de beleving 'niet oplossingsgericht meedenken') en doorlooptijden ('trage afhandeling' en 'late reactie'). Het klantcontact met inwoners loopt via het algemene KCC van West Betuwe. Deze KCC-medewerkers beschikken niet over vakinhoudelijke kennis. Hierdoor worden inkomende vragen en informatieverzoeken soms verkeerd geïnterpreteerd, kunnen niet direct beantwoord worden, niet naar de juiste medewerker doorgezet en regelmatig onterecht ook naar de ODR doorgezet. De ODR voert weliswaar VTH-taken uit, maar het ruimtelijke ordeningsbeleid is belegd bij West Betuwe.

Hiemstra & De Vries geeft in hun onderzoek naar de implementatie van vergunningtaken (bijlage 1, Hoofdstuk 5.3.2) het signaal af, dat de gemeente West Betuwe een hogere regeldichtheid heeft dan de andere deelnemende gemeenten bij de ODR. Verdiepend onderzoek zal aantonen of hier werkelijk sprake van is. Als het zo is, dan betekent dit dat een aanvraag veel sneller en vaker in afwijking is van het door de gemeenteraad van West Betuwe vastgestelde beleid. Daarbij was de ODR tot 1 januari 2024 door onze gemeente beperkt gemandateerd. Dat wil zeggen, dat de ODR was niet bevoegd om te mogen afwijken van het vastgestelde beleid, en moest bij elke afwijking de aanvraag naar de gemeente doorzetten. Dit zorgt voor (onwenselijke) langere doorlooptijden. In 2024 monitort de ODR op gebruikelijke wijze de tevredenheid onder aanvragers. Na 2024 zal blijken of de verruimde mandaatregeling tot minder ontevredenheid leidt over 'trage afhandeling' en 'late reactie'.

Door het besluit in 2020 om taken terug te halen zijn de werkafspraken met de ODR ter verbetering van de dienstverlening bij de ODR, tussen ODR en gemeente, en benodigde middelen daarvoor de afgelopen jaren op een lager pitje gezet. Bovendien is er al enige tijd geen accounthouderschap vanuit West Betuwe richting de ODR. 'Brandjes' worden geblust, maar regievoering ontbreekt. Zoals eerder gecommuniceerd blijkt uit het onderzoek van Hiemstra & De Vries, dat de verbeterruimte vooral zit in regievoering vanuit de gemeente, het beleid van de gemeente, de mandaatstelling van de gemeente aan de ODR, de werkafspraken en communicatie tussen de gemeente en de ODR, de informatievoorziening en het klantcontact gedurende het hele proces. Deze verbetermogelijkheden staan los van waar de vergunningtaken zijn belegd. De OR van West Betuwe (bijlage 2) adviseert daarom negatief op het terughalen van de vergunningtaken en pleit voor het verbeteren van de dienstverlening op minder kostbare wijze.

- b. Taakoverheveling en vergunningtaken zelf uitvoeren vormt een bedreiging voor de dienstverlening door de reorganisatie, de arbeidsmarkt en afwezigheid van een technische oplossing voor de samenwerking met en dataoverdracht van de ODR naar de gemeente. Bovendien verslechtert de bestuurlijke positie van West Betuwe in (regionale) bestuurlijke samenwerkingen.

Hiemstra & De Vries concludeert in hun onderzoek naar de implementatie van vergunningtaken (zie bijlage 1, hoofdstuk 5.1), dat de kwaliteit van dienstverlening juist daalt. Dit om verschillende redenen:

- De reorganisatie die taken terughalen teweegbrengt, de inwerktijd van nieuwe medewerkers, het anders invullen van rollen en taken bij de gemeente en ODR, en het opnieuw opbouwen van relaties, leidt tot een dip in de dienstverlening.
- Door krapte op de arbeidsmarkt, met name in het werkveld ruimtelijke ordening, is het risico zeer groot dat er onvoldoende bekwaam personeel geworven kan worden. In dat geval kan de gemeente de taken niet binnen de gestelde termijn implementeren en conform de wet (binnen de termijn) en naar wens uitvoeren.
- Een goed werkend (vergunningen)zaaksysteem is een wettelijke vereiste voor taakuitvoering. Dit aanschaffen, inrichten en leren gebruiken, een goede datamigratie tussen de ODR en West Betuwe, en afstemming van beide zaaksystemen, is een langdurig en intensief traject en vraagt om zorgvuldigheid. Momenteel is er geen technische oplossing voor een goede samenwerking met en dataoverdracht van de ODR naar de gemeente. Met de huidige druk op de software markt en een Europese aanbestedingsprocedure is het niet mogelijk om een zaakstelsel, dataoverdracht en afstemming binnen de implementatietermijn operationeel te krijgen (zie bijlage 3. Impactanalyse ICT).

De OR van West Betuwe erkent bovenstaande conclusies van Hiemstra & De Vries en adviseert daarom negatief op het terughalen van de vergunningtaken (zie bijlage 2).

Bovendien verwacht het college dat de bestuurlijke positie van West Betuwe verslechtert in (regionale) bestuurlijke samenwerkingen. West Betuwe kan gezien worden als onbetrouwbare partner, die tegen de landelijke lijn in gaat van Omgevingsdiensten robuuster maken en ondanks haar schaalgrootte geen regionale positie inneemt.

- c. De recent ingevoerde Omgevingswet en instrumenten van deze wet (omgevingsplan en omgevingstafel) bieden mogelijkheden voor verbetering van de dienstverlening en samenwerking met de ODR. De kwaliteitswinst is hoger en investering veel lager dan bij taakoverheveling.

De invoering van de Omgevingswet (per 1 januari 2024) en het effect daarvan op rollen, taakuitvoering, formatie en kengetallen was nog niet bekend ten tijde van besluitvorming in 2020. Inmiddels is bekend dat het omgevingsplan mogelijkheden biedt voor ruimere beleidskaders en dus maatwerk. Dit kan worden gerealiseerd ongeacht bij wie vergunningtaken belegd zijn. Ruimere beleidskaders en meer maatwerkmogelijkheden dragen bij aan de tevredenheid onder inwoners. Er hoeft immers minder vaak te worden afgeweken van de beleidskaders wat de doorlooptijd ten goede komt. Bovendien vraagt dit om minder investering dan taakoverheveling.

De recent ingestelde omgevingstafel biedt mogelijkheden voor een betere dienstverlening waarvan ten tijde van de besluitvorming van uw raad in 2020 nog geen sprake was. De omgevingstafel is een integraal en open overleg om de haalbaarheid van een initiatief te bepalen of te bevorderen. Het

overleg wordt gevoerd door ruimtelijke ordening, de andere beleidsvelden binnenshuis en relevante ketenpartners. Het wordt georganiseerd door en binnen de gemeente. De ODR (VTH), maar ook andere ketenpartners zoals het Waterschap en de Veiligheidsregio zijn tafelgenoten en denken aan de voorkant mee (voor de vergunningaanvraag). De omgevingstafel zorgt voor korte lijnen binnen de gemeente en met ketenpartners als de ODR, een regelmatige en integrale afstemming, en regie vanuit de gemeente. Allemaal ten gunste van de volledigheid en juistheid van een aanvraag, zodat deze na indiening snel en met succes afgehandeld kan worden. In een aantal situaties neemt ook de (adviseur van en namens) de aanvrager deel aan dit overleg.

- d. Taakoverheveling en zelf uitvoeren leidt tot incidentele en structurele organisatorische consequenties, terwijl er juist behoefte is aan stabiliteit in de organisatie. De OR van West Betuwe adviseert negatief op vergunningentaken terughalen en pleit voor stabiliteit in de organisatie.

De onderzoekers van Hiemstra & De Vries (zie bijlage 1, hoofdstuk 6) hebben een voorzichtige raming gemaakt, dat vergunningtaken zelf uitvoeren een structurele toevoeging vereist van ca. 20 fte aan de organisatie. Dit is inclusief overhead personeel en nieuwe teamleider. Robuuste uitvoering van toezicht- en handhavingstaken vereist een structurele toevoeging van minimaal 8 fte. Volwaardige piket- en weekenddiensten draaien, ziekte en verlof opvangen, en een veilige taakuitvoering borgen, vraagt om extra formatie van minimaal één koppel toezichthouders. In totaal komt dit neer op ca. 30 fte. Dit betekent een uitbreiding van de huidige organisatie met ca. 10%. Mede door autonome groei is dit veel meer dan ten tijde van besluitvorming in 2020 is ingeschat. Er lijkt bovendien geen sprake te kunnen zijn van een gedeeltelijke overname van personeel van de ODR. Het verbeteren van de dienstverlening rondom VTH-taken vraagt nog eens om een aanvullende structurele toevoeging van ca. 4 fte.

De OR van West Betuwe wijst op het effect van een dergelijke uitbreiding op het werkklimaat binnen de organisatie en werkbaarheid van de organisatiestructuur (zie bijlage 2). De gemeente is een jonge organisatie die nog volop in ontwikkeling is. Er is behoefte aan stabiliteit. Dit proces komt onder druk te staan wanneer een groot nieuw team moet worden samengesteld en toegevoegd aan de organisatie.

- e. Taakoverheveling en -uitvoering vraagt om forse incidentele en structurele investeringen, waarvoor nog geen dekking is. Taken terughalen gaat ten koste van dienstverlening op andere taakvelden.

Taken terughalen leidt tot incidentele en structurele financiële investeringen voor het inrichten van nieuwe werkprocessen, werkafspraken en een zaakstelsel, het zelf uitvoeren van de taken én het verbeteren van de kwaliteit ervan. Continuïteit van taakuitvoering vraagt om structureel investeren in robuustheid, kennis en vaardigheden. Op specialismes moet worden ingehuurd. Vanwege de krappe arbeidsmarkt is dit mogelijk onvoldoende voorhanden. De OR van West Betuwe onderstreept dit risico (zie bijlage 2).

De aanschaf van een nieuw informatiesysteem, het juist leren gebruiken ervan en een zorgvuldige dataoverdracht van de ODR naar de gemeente is vereist voor het uitvoeren van de taken. Hoewel de inkoopprijs van dit specifieke gedeelte niet veel zal verschillen van de prijs die de ODR betaalt, wordt de rekening nu niet verdeeld over alle gemeenten die deelnemen in de ODR. Tijdelijke inhuur van kennis en extra capaciteit is nodig voor de implementatie van de rollen, taken en software. Daarnaast moeten er ter compensatie voor uittreding desintegratiekosten aan de ODR worden betaald. Ook gaat het om forse investeringen die mogelijk ten koste gaan van dienstverlening op andere taakvelden. Dekking hiervoor ontbreekt in de begroting. Volgens Hiemstra & de Vries bedragen de desintegratiekosten maximaal 7.750.861 euro voor vergunningentaken. Deze bedragen wijken onderbouwd substantieel af van de gegeven indicatie door Deloitte in 2019 (zie bijlage 5) en financiële afweging waarop de besluitvorming destijds was gebaseerd. De toename van desintegratiekosten zou mede het gevolg zijn van inflatie en autonome groei. En waar Deloitte nog uitging van een vrijwillige overstap van 30% van de medewerkers, lijkt daar inmiddels geen sprake van te zijn.

- f. Landelijk is aangegeven dat er de komende jaren sprake is van verminderde financiële ruimte en een blijvende krapte op de arbeidsmarkt. Vanaf 2025 noodzaakt nieuw kabinetsbeleid tot bezuinigen en met de recent ingevoerde Wet kwaliteitsborging (Wkb) nemen de legesinkomsten juist af.

De incidentele en structurele investeringen moeten worden gezien in het licht van het huidige financiële meerjarenperspectief. Er is nog geen dekking voor deze kosten. Taken terughalen betekent een realistisch risico dat dit ten koste gaat van dienstverlening op andere taakvelden. Door nieuw kabinetsbeleid is het financiële perspectief van de gemeente veranderd. Dit nieuwe beleid leidt vanaf 2025 tot noodzakelijke bezuinigingen en vereist zware prioritering van uw raad. Met de invoering van de Wet kwaliteitsborging (Wkb) nemen de legesinkomsten ook af. Dit is voornamelijk een onzekere factor. Het effect van lagere legesinkomsten wordt momenteel onderzocht en loopt mee in het financiële meerjarenperspectief. Dit perspectief was ten tijde van besluitvorming in 2020 nog niet bekend.

Uit de onderzoeken blijkt welke formatieve opbouw nodig is om bij het terughalen van de VTH taken op het door West Betuwe gewenste dienstverleningsniveau te komen. De precieze behoefte zal uiteraard altijd vanuit de praktijk bepaald worden. Maar is in alle gevallen substantieel. Het vinden van voldoende gekwalificeerd en competent personeel is in deze tijd moeizaam. De verwachting voor de komende jaren is ook dat die situatie niet wezenlijk verbetert. Daarbij biedt een kleinere organisatie minder perspectief voor de betreffende medewerkers. Waardoor de gewenste en benodigde continuïteit niet bevorderd wordt. Bovendien betekent dit – naast de ICT uitbreiding sec – een substantiële formatie uitbreiding van ondersteunende functies en diensten. Waarbij sprake is van een minimale bezetting daarop. Het afbreukrisico daarvan is groot.

### **Organisatorische gevolgen**

Wanneer we vergunningtaken (voornamelijk) niet in eigen huis organiseren zijn de organisatorische gevolgen aanzienlijk kleiner. Hiemstra & De Vries heeft een inschatting gemaakt van 4 fte als structurele toevoeging aan de organisatie voor het duurzaam verbeteren van de dienstverlening. De structurele toevoegingen van circa 20 fte voor vergunningverleners, overhead personeel en de teamleider, vervallen wanneer taken bij de ODR blijven. De gevolgen zijn dan ook meer tijdelijk van aard. Het in beeld brengen en uitvoeren van de maatregelen vraagt tijdelijk om meer inzet van de huidige medewerkers. Het gros van verandering valt uiteindelijk onder de 'gewone' werkzaamheden van medewerkers, vereist vooral om een cultuuromslag van het bestuur en de medewerkers en zou juist moeten leiden tot efficiënter en/of effectiever werken.

### **Financiële gevolgen**

Het duurzaam verbeteren van de dienstverlening vraagt om eenmalig investeren in het optimaliseren van de informatievoorziening, de training van medewerkers, inzet van ODR-medewerkers en eventuele inhuur van aanvullende kennis op VTH-processen. Voor de medewerkers van West Betuwe vallen de maatregelen veelal onder de reguliere werkzaamheden. De kwartiermaker VTH taken houdt de regie op dit project. Dekking voor de eenmalige kosten valt binnen het projectbudget 'inrichten VTH-taken'. Het verbeteren van de dienstverlening vereist ook structureel (extra fte) investeren in de samenwerking met de ODR, de organisatiecultuur van de ODR en van de gemeente West Betuwe, en het anders inrichten van werkprocessen en informatievoorziening. Mogelijk zijn er ook extra kosten verbonden om de kennis en vaardigheden van medewerkers te borgen en op peil te houden (opleidingen/opfriscursussen). Wanneer er inzicht is in de nodige structurele investeringen volgt een voorstel voor dekking hiervoor.

De financiële gevolgen van het verbeteren van de dienstverlening zijn aanzienlijk kleiner dan wanneer we de vergunningtaken terughalen. De aanschaf van ICT en ondersteuning daarbij en de te betalen desintegratiekosten ter compensatie voor het (gedeeltelijk) uittreden uit de ODR komen immers te vervallen. Naar inschatting van Hiemstra & de Vries besparen we hiermee 7.750.861 euro aan desintegratiekosten voor vergunningtaken (zie bijlage 1, hoofdstuk 6).

### **Communicatie**

Conform de communicatiestrategie en -kalender (vastgesteld door de stuurgroep VTH op 22 juni 2023) betrekken we belanghebbenden binnen en buiten de gemeentelijke organisatie tijdig en op de juiste manier. De strategie en kalender is specifiek voor de fase die loopt tot en met besluitvorming en gericht op het terughalen van de vergunningtaken.

Nu de focus wordt gelegd op en regie wordt genomen op het verbeteren van de dienstverlening en voornamelijk de vergunningtaken niet worden teruggehaald, moet een nieuwe communicatiestrategie en -kalender worden opgesteld. Deze wordt wederom in samenwerking met een communicatieadviseur van de gemeente en van de ODR opgesteld.

### **Bestuurlijke planning**

Definitieve besluitvorming op het terughalen van vergunningtaken in september 2024 is niet uitvoerbaar. Dit is toegelicht onder punt 1 in de kernboodschap van deze informatienota. Vanwege de gewijzigde omstandigheden en voortschrijdend inzicht is het college voornemens de vergunningtaken voornamelijk bij de ODR te laten en in te zetten op het verbeteren dienstverlening vanuit de overtuiging dat dit in lijn is met de bedoelingen van de raad. In september 2024 neemt het college een standpunt in ten aanzien van de voortgang van VTH-project.

Het onderzoek naar nut en noodzaak van het terughalen van de toezicht- en handhavingstaken is afgerond. Het college heeft in april kennis genomen van de onderzoeksresultaten. Uw raad is op 7 mei 2024 hierover geïnformeerd. Het college gaat zich hierover beraden. De raad wordt verder geïnformeerd als het college een richting heeft gekozen.

### **Vervolg**

Tijdens de oordeelsvormende vergadering van 11 juni is deze de raadsinformatienota onderwerp van bespreking.

### **Bijlage(n)**

1. Rapport Implementatie V-taken (Hiemstra & De Vries, 2023)
2. Advies OR west Betuwe terughalen V-taken bouw (2024)
3. Impactanalyse ICT (BVOWB, 2024)
4. Rapport VTH-taken bouw (KokxDeVoogd, 2020)
5. Rapport organisatorische gevolgen VTH-taken (Deloitte, 2019)

### **Suggestie ter afhandeling**

Bespreken tijdens de oordeelsvormende vergadering van 11 juni.

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe,  
de gemeentesecretaris, de burgemeester,  
Philip Bosman Servaas Stoop